

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Економічний факультет

Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Методичні вказівки до вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОПП: «Менеджмент»

Затверджено на засіданні кафедри
«Економіка, менеджмент та
комерційна діяльність»,
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Кропивницький – 2023

Психологія управління : метод. вказ. до вивч. дисц. для здобув. ВО за спеціальністю 073 «Менеджмент» ОПП «Менеджмент» / Уклад. В.О. Липчанський, Т. В. Тушевська – Кропивницький : ЦНТУ, 2023. – 30 с.

Укладачі: Липчанський Володимир Олександрович, к.пед.н., доцент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»;

Тушевська Тетяна Володимирівна, асистент кафедри «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність».

Рецензенти: к.е.н., доцент Немченко Тетяна Анатоліївна
к.е.н., доцент Сторожук Оксана Василівна

Відповідальний за випуск: Рябоволик Тетяна Федорівна, к.е.н., доц., завідувачка кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності

Містить програму курсу «Психологія управління»; плани лекційних занять; зміст практичних занять, що включають теми для дискусії, ситуаційно-рольові задачі, кейси та інші практикуми; рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів; питання для підготовки до заліку; список рекомендованої літератури для вивчення дисципліни.

© Липчанський В.О.

© Тушевська Т.В.

Конфліктологія. Методичні вказівки, 2023

Центральноукраїнський національний
технічний університет

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Структура навчальної дисципліни «Психологія управління»	7
4. Програма навчальної дисципліни	8
4.1. Змістовний модуль 1 «Теорія психології управління»	8
4.2. Змістовний модуль 2 «Психологічні особливості управлінця»	10
5. Рекомендації щодо проведення практичних занять	12
6. Рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів	20
7. Індивідуальні завдання	21
8. Методи навчання	24
9. Критерії та засоби оцінювання	24
10. Рекомендовані джерела інформації	28

ВСТУП

У сучасному світі, де рівень стресу і невизначеності є високим, процес управління вимагає від керівників не лише технічних знань, але і глибокого розуміння психології і міжособистісних взаємин. Військові конфлікти, економічні кризи та загрози безпеці, які супроводжують сучасне суспільство, підкреслюють важливість ефективного управління та підтримки співробітників в умовах стресу. Більше того, інформаційна перенасиченість і технологічний розвиток створюють нові виклики для менеджерів у забезпеченні ефективного використання ресурсів та управління змінами. Тому знання з психології управління стає необхідним інструментом для досягнення успіху в динамічному та непередбачуваному сучасному бізнес-середовищі.

Як показує міжнародний досвід, успішна діяльність організацій в значній мірі залежить від поглиблення психологічних та етичних аспектів управління. Вивчення дисципліни «Психологія управління» здобувачами вищої освіти - майбутніх керівників, сприятиме розвитку психологічних компетентностей управлінської діяльності в різних сферах організаційного середовища. Ця дисципліна виявляється невід'ємною складовою професійної підготовки керівників будь-якого рівня та галузі діяльності. Розуміння психологічних аспектів управління стає ключовим у забезпеченні ефективного керівництва, створення партнерських відносин та зменшить рівень конфліктності серед працівників. Здатність застосовувати принципи сучасного управлінського мислення для аналізу конкретних ситуацій управління дозволить підготувати менеджерів на рівні, що відповідає сучасним вимогам.

Дані методичні рекомендації спрямовані на розвиток у здобувачів спеціальності 073 «Менеджмент» глибокого розуміння психологічних аспектів управління, навичок адаптації до різних ситуацій та вміння ефективно спілкуватися та мотивувати персонал. Використання цих рекомендацій допоможе майбутнім менеджерам зміцнити свою професійну компетентність, зокрема: сформулювати розуміння природи людської поведінки, що допоможе обрати спосіб мотивації співробітників; оволодіти методиками вирішення конфліктів; вміло використовувати психологічні методи для розвитку ефективного лідерства; розвинути емпатію та володіння ефективними техніками спілкування; набути здатність до створення та керівництва ефективними робочими групами, обирати їх правильний склад, сприяти розвитку співпраці та взаємодії між її учасниками для досягнення спільних цілей у команді; оволодіти психологічними аспектами стратегічних рішень тощо.

Отже, вивчення дисципліни «Психологія управління» є обов'язковою частиною професійної підготовки менеджерів. Глибоке розуміння психологічного аспекту управлінської діяльності, знання особливостей міжособистісної взаємодії, принципів функціонування соціальних структур, а також вміння правильно використовувати інструменти для діагностики соціально-психологічних явищ в організації сприяє підвищенню професійної кваліфікації менеджерів.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	07 «Управління та адміністрування»	Загальної підготовки	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 073 «Менеджмент» ОПП: «Менеджмент бізнес-організацій»	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 4,1	Перший (бакалаврський)	Лекції	
		36 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
66 год.	114 год.		
Вид контролю: залік			

Мова навчання: українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія управління» є формування у майбутніх менеджерів системи спеціальних знань щодо психосоціологічних підходів у сучасній управлінській парадигмі та розумінні психологічних аспектів, що впливають на управлінські процеси та взаємодію між керівниками і підлеглими в організаціях.

Завдання вивчення дисципліни:

- сформуванню розуміння важливості психологічних основ системного управління організаціями;
- оволодіти сучасними психологічними методами ефективного використання людських ресурсів;
- набуття умінь психологічного аналізу внутрішнього й зовнішнього середовища організації;
- здобути практичних навичок психологічного забезпечення професійної діяльності з метою прийняття адекватних управлінських рішень;

- сформувати навички налагодження ефективної безконфліктної комунікації в процесі управління.

Досягнення цих завдань допоможе здобувачам розвивати критичне мислення, аналітичні здібності та практичні навички, необхідні для успішної кар'єри в управлінні

Передумови для вивчення дисципліни (структурно-логічна схема підготовки фахівця): враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна потребує знань та вмінь, отриманих після опанування курсів «Основи менеджменту», «Управлінські комунікації та соціальна відповідальність».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен отримати:

Загальні компетентності

Загальні компетентності

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності

СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

СК 6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК 8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

Програмні результати навчання

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

3. Структура навчальної дисципліни «Психологія управління»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Теорія психології управління												
Тема 1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки	7	2	1			4	5	1				4
Тема 2. Методологія і методи психології управління	7	2	1			4	4					4
Тема 3. Особистість у психології управління	10	4	1			5	7	1				6
Тема 4. Психологічна структура управлінської діяльності	7	2	1			4	10					10
Тема 5. Психологічний зміст функцій управління	9	4	1			4	6					6
Тема 6. Психологія організації в управлінні	7	2	1			4	10					10
Змістовний модуль 2. Психологічні особливості управління												
Тема 7. Психологія особистості керівника	8	2	1			5	5	1				4
Тема 8. Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва	7	2	1			4	6					6
Тема 9. Психічне здоров'я менеджера.	8	2	2			4	7	1				6
Тема 10. Соціально-психологічні параметри управління.	7	2	1			4	10					10
Тема 11. Психологія ділового спілкування в управлінні	8	2	2			4	7	1				6
Тема 12. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання	7	2	1			4	10					10
Тема 13. Психологія ділових переговорів	7	2	1			4	10					10
Тема 14. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема	7	2	1			4	7	1				6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 15. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів	7	2	1			4	8					8
Тема 16. Психологічне консультування персоналу організації	7	2	1			4	8					8
Усього годин	120	36	18			66	120	4	2			114

4. Програма навчальної дисципліни

У межах навчальної дисципліни «Психологія управління» здобувачі проходять навчання за двома змістовними модулями:

1. Теорія психології управління.
2. Психологічні особливості управлінця.

4.1. Змістовний модуль 1 «Теорія психології управління»

Перший модуль складається з шести тем, а саме: «Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки», «Методологія і методи психології управління», «Особистість у психології управління», «Психологічна структура управлінської діяльності», «Психологічний зміст функцій управління», «Психологія організації в управлінні»

Мета модуля: ознайомлення здобувачів з основними теоретичними концепціями та підходами психології управління для розвитку їхнього розуміння та застосування в контексті керівництва та організаційного середовища.

Завдання модуля:

1. Сформулювати поняття психології управління як науки.
2. Поглибитись в історію розвитку парадигми психологічного управління.
3. Визначити методологію та методи психології управління.
4. Вивчити підходи щодо формування особистості, як об'єкта психології управління.
5. Розглянути функції менеджменту з точки зору психології.
6. Розглянути базові основи психології організації в управлінні.
7. Вивчити основи психології управління.

Основні поняття модуля: психологія, психологія управління, особистість, психологічна структура особистості, професіографія, методологія психології управління, психофізіологічні властивості особистості, функції управління, організація.

Тема 1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки

Міждисциплінарний характер психології управління. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання. Значення людського чинника в управлінні організацією. Психологічна структура професійної діяльності, професіографія. Вихідні принципи психологічного підходу в управлінні. Школа людських взаємовідносин. Виникнення та становлення психолого-управлінської думки. Психосоціологічні теорії європейського менеджменту. Теорії та практика психології американського менеджменту. Інженерна психологія в класичному менеджменті. Практика японського менеджменту. Розвиток психолого-управлінської думки в Україні.

Тема 2. Методологія і методи психології управління

Предмет, об'єкт і завдання психології управління. Структура, функції та основні категорії психології управління. Методологія і методи психології управління. Принципи психології управління. Методологічні засади психології управління. Методи психології управління. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.

Тема 3. Особистість у психології управління

Психологічні теорії особистості. Структура психіки за З. Фрейдом. Модель психічної структури особистості в аналітичній психології К. Юнга. Гуманістичний та когнітивний підходи до розуміння психіки особистості (А. Маслоу). Особливості розумових процесів, культура професійного мислення. Особистість в організації. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. Індивідуально-психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління. Макро- і мікросередовище особистості. Психологічні регулятори особистості: сприйняття; воля; мотиви; темперамент. Властивості особи та їх вияви в поведінці, діяльності, спілкуванні. Взаємозалежність успіху в діяльності від психічного стану особистості. Особливості поведінки особистості у групі. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності, творчості та професіоналізму

Тема 4. Психологічна структура управлінської діяльності

Морально-психологічні засади управлінської діяльності. Психологія професіоналізму управлінської діяльності. Соціокультурний і етнопсихологічний контексти управлінської діяльності. Класифікації функцій управління.

Тема 5. Психологічний зміст функцій управління.

Психологічні особливості планування і прийняття управлінських рішень. Організація діяльності. Мотивація. Соціально-психологічна функція. Функція контролю.

Тема 6. Психологія організації в управлінні

Сутність, роль і місце організації в управлінні. Соціально-психологічна характеристика організації. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації. Співвідношення «індивідуального» і «групового» в управлінні організаціями. Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Психологія відповідальності в організації. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади і авторитету в організації. Психологія управління нововведеннями в організації.

4.2. Змістовний модуль 2 «Психологічні особливості управлінця»

Другий модуль складається з десяти тем, а саме: «Психологія особистості керівника», «Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва», «Психічне здоров'я менеджера», «Соціально-психологічні параметри управління», «Психологія ділового спілкування в управлінні», «Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання», «Психологія ділових переговорів», «Управління людськими ресурсами як психологічна проблема», «Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів» та «Психологічне консультування персоналу організації».

Мета модуля: розкриття ключових аспектів психологічних характеристик та особливостей, що визначають успішність та ефективність керівництва. Цей модуль спрямований на збагачення знань студентів щодо психологічних вимог, які пред'являються до управлінців, а також на розвиток навичок самовдосконалення, адаптації та взаємодії з персоналом для досягнення успішних результатів в управлінській діяльності.

Завдання модуля:

1. Зрозуміти феномен керівництва через призму психології управління.
2. Розібратися у причині поведінки керівника.
3. Визначити природу стилів управління менеджерів.
4. Розглянути фактори формування та підтримки фізичного здоров'я менеджера.
5. Дослідити причини професійного вигорання управлінців.
6. Розглянути комунікативний потенціал особистості керівника.
7. Дослідити феномен ділового спілкування і комунікативної компетентності.
8. Вивчити конфлікт, як психологічне протистояння.
9. Вивчити підходи та тактики ведення переговорів, використання методу медіації з метою вирішення конфліктів.
10. Розглянути основи психології планування та формування людських ресурсів.
11. Вивчити поняття психологічного консультування в організації

Основні поняття модуля: керівник, менеджер, управлінець, стилі керівництва, особистість керівника, гендерна типізація керівників, поведінка керівника, конфлікт, природа конфлікту, структура конфлікту, способи вирішення конфлікту, переговори, медіація, управління людськими ресурсами,

навчання, психологічне консультування.

Змістовний модуль 2. Психологічні особливості управлінця

Тема 7. Психологія особистості керівника

Феномен керівника в історії розвитку суспільства. Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера. Управлінські ролі керівника. Мотиваційна сфера особистості керівника. Психологічні типи керівників. Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників. Якості і риси керівника. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника. Проблема статі в управлінні. Ортобіоз особистості керівника. Регресивний розвиток керівника та управлінська деформація

Тема 8. Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва

Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера. Сутність поняття стилю керівництва. Класична типологія стилів керівництва. Вибір оптимального стилю керівництва: ситуаційний підхід. Багатовимірні моделі стилів керівництва. Організаторські здібності. Психологічна типологія лідерів. Деструктивна й термінаторна поведінка керівника. Психологічні особливості національних систем керівництва. Гендерна типізація стилів керівництва. Активна взаємодія з підлеглими як вираження жіночого начала в менеджменті. Чоловік-менеджер і «діловий» стиль керівництва.

Тема 9. Психічне здоров'я менеджера

Проблема фізичного і психічного здоров'я, професійне довголіття. Інформаційна структура здоров'я. Концепція «психології відносин». Фактори впливу на психічне здоров'я керівника. Професійне вигорання.

Тема 10. Соціально-психологічні параметри управління

Комунікативна природа управління. Комунікативний потенціал особистості керівника. Соціально-психологічне середовище організації.

Тема 11. Психологія ділового спілкування в управлінні

Феномен ділового спілкування і комунікативна компетентність. Соціально-психологічна специфіка ділового спілкування в управлінській діяльності. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок у процесі комунікації. Етапи ділового спілкування. Рольова поведінка в діловому спілкуванні. Теорія трансакцій І.Берна. Складання характеристики (стратегограма). Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування.

Тема 12. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання

Сутність і види конфліктів в організації. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні. Форми й типи поведінки людини в конфліктній ситуації. Принципи і методи подолання конфліктів в управлінні. Картографія конфлікту. Формування прийнятного соціально-психологічного клімату в організації. Конфлікти в особистісно-емоційній сфері. Основні стилі

поведінки при конфліктах (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення). Психосоціологічна характеристика суб'єктів, які схильні до конфліктів. Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій.

Тема 13. Психологія ділових переговорів

Сутність переговорів, як психологічного інструменту впливу. Методи, психологічні механізми і тактичні прийоми підготовки й ведення переговорів. Класифікація типів співрозмовників. Психологічні аспекти підготовки та проведення нарад і зборів (мозкова атака, авторитарна нарада, послідовне узгодження рішення). Способи впливу на поведінку учасників наради. Етнопсихологічні особливості учасників переговорного процесу.

Тема 14. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема

Актуальність психологічних аспектів управління кадрами. Цілі і завдання психології управління людськими ресурсами. Психологія планування людських ресурсів. Психологічні особливості добору кадрів. Оцінювання діяльності персоналу.

Тема 15. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів

Проектування освіти і навчання. Психологічні чинники ефективності навчання. Комунікативна підготовка персоналу. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.

Тема 16. Психологічне консультування персоналу організації

Підвищення психологічної культури персоналу організації засобами консультування. Психолого-акмеологічне консультування.

5. Рекомендації щодо проведення практичних занять

Головна мета практичних занять з дисципліни «Психологія управління» полягає в застосуванні теоретичних знань у практичних ситуаціях, розвитку навичок управлінської діяльності та міжособистісного спілкування, а також формуванні навичок вирішення конфліктів, мотивації персоналу та розвитку ефективного лідерства. Ці заняття спрямовані на практичне навчання здобувачів вищої освіти, щоб вони могли успішно застосовувати психологічні принципи та методи управління в реальних організаційних ситуаціях та досягати оптимальних результатів у своїй управлінській практиці.

Практичні заняття з «Психології управління» передбачають:

1. Вивчення основних теоретичних концепцій і підходів у психології управління.
2. Розбір прикладів та кейсів, що ілюструють застосування психологічних теорій у практичному менеджменті.

3. Аналіз інтерактивних матеріалів, таких як відео або вебінари, що доповнюють теоретичні знання.

4. Виконання практичних завдань, направлених на застосування теорій управління у конкретних ситуаціях.

5. Обговорення та дискусії на основі наукових статей або книг з психології управління.

6. Оцінка та аналіз власних досвідів у контексті вивчених теорій психології управління.

7. Підготовка і представлення доповідей або презентацій на тему конкретних аспектів психології управління.

8. Участь у групових проєктах, спрямованих на розвиток та демонстрацію навичок управлінської діяльності з урахуванням психологічних аспектів.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки	1	
2.	Методологія і методи психології управління	1	
3.	Особистість у психології управління	1	1
4.	Психологічна структура управлінської діяльності.	1	
5.	Психологічний зміст функцій управління.	1	
6.	Психологія організації в управлінні	1	
7.	Психологія особистості керівника	1	
8.	Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва	1	
9.	Психічне здоров'я менеджера.	2	1
10.	Соціально-психологічні параметри управління.	1	
11.	Психологія ділового спілкування в управлінні	2	
12.	Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання	1	
13.	Психологія ділових переговорів.	1	
14.	Управління людськими ресурсами як психологічна проблема.	1	
15.	Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів.	1	
16.	Психологічне консультування персоналу організації.	1	
	Всього	18	2

Практичне заняття 1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки

1. Міждисциплінарний характер психології управління.
2. Місце психології управління в системі сучасного соціогуманітарного знання.
3. Значення людського чинника в управлінні організацією.
4. Психологічна структура професійної діяльності.
5. Вихідні принципи психологічного підходу в управлінні

Підготувати реферати на тему:

1. Школа людських взаємовідносин.
2. Виникнення та становлення психолого-управлінської думки.
3. Психосоціологічні теорії європейського менеджменту.
4. Теорії та практика психології американського менеджменту.
5. Інженерна психологія в класичному менеджменті.
6. Практика японського менеджменту.
7. Розвиток психолого-управлінської думки в Україні.

Практикум: створити професіограму (професія на вибір) з акцентом на психологічні властивості людини.

Практичне заняття 2. Методологія і методи психології управління

1. Предмет, об'єкт і завдання психології управління.
2. Структура, функції та основні категорії психології управління.
3. Методологічні засади психології управління.
4. Методи психології управління.
5. Соціально-психологічні методи вивчення організації в структурі управління.

Завдання:

1. Розглянути соціально психологічні методи в управлінні:
  - метод соціометрії;
  - метод синектики;
  - метод щоденників;
  - метод Дельфі;
  - метод голосування «за-проти»;
  - метод «635»;
  - метод утопічних ігор;
  - метод Дельбека.
2. Провести порівняльний аналіз розглянутих методів соціально-психологічного впливу та доречність їх використання в конкретних випадках.

Практичне заняття 3. Особистість у психології управління

1. Психологічні теорії особистості.
2. Особливості розумових процесів, культура професійного мислення.
3. Особистість в організації.
4. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні.
5. Взаємозалежність успіху в діяльності від психічного стану особистості.

Підготувати презентації на теми (на вибір):

1. Структура психіки за З. Фрейдом.
2. Модель психічної структури особистості в аналітичній психології К. Юнга.
3. Гуманістичний та когнітивний підходи до розуміння психіки особистості (А. Маслоу).

4. Гештальтпсихологія.
5. Біхевіоризм.

Завдання: дослідити вплив психологічних регуляторів на поведінку особистості в управлінській діяльності: сприйняття, воля, мотиви, темперамент.

Практичне заняття 4. Психологічна структура управлінської діяльності

1. Морально-психологічні засади управлінської діяльності.
2. Психологія професіоналізму управлінської діяльності.
3. Соціокультурний і етнопсихологічний контексти управлінської діяльності.
4. Класифікації функцій управління.

Завдання: написати есе на тему «Вплив менталітету на психологічну компоненту управління».

Практичне заняття 5. Психологічний зміст функцій управління.

1. Психологічні особливості планування і прийняття управлінських рішень.
2. Організація діяльності.
3. Мотивація.
4. Соціально-психологічна функція.
5. Функція контролю.

Практикум:

1. Дискусія на тему: «Специфіка мотиваційної сфери людини».
2. Командна робота на тему «Умови прийняття рішень: невизначеність, небезпека, відповідальність, інтелектуальні стратегії, довільна й вольова регуляція, ризик».
3. Проведення тестування «Самооцінка делегування».

Практичне заняття 6. Психологія організації в управлінні

1. Сутність, роль і місце організації в управлінні.
2. Соціально-психологічна характеристика організації.
3. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації.
4. Психологічні особливості спільної діяльності в організації.
5. Психологія відповідальності в організації.
6. Психологія управління нововведеннями в організації.

Практикум:

1. Аналіз організаційної структури. Здобувачі досліджують різні типи організаційної структури та їх вплив на управлінський процес, як на прикладі уявних підприємств, так і тих що вони розглядали у звітах з практики, курсових тощо.

2. Рольова гра або симуляція. Здобувачі обирають ролі різних членів організації та взаємодіють у реальному або симульованому організаційному середовищі, щоб краще зрозуміти психологічні аспекти управління.

3. Дискусія на тему: «Співвідношення «індивідуального» і «групового» в управлінні організаціями».

Практичне заняття 7. Психологія особистості керівника

1. Феномен керівника в історії розвитку суспільства.
2. Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера.
3. Управлінські ролі та психологічні типи керівника.
4. Мотиваційна сфера особистості керівника
5. Труднощі, вимоги та обмеження у роботі керівників.
6. Якості і риси керівника.
7. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника
8. Ортобіоз особистості керівника.

Практикум:

1. Проведення психологічного тесту «Оцінка ефективності діяльності керівника».
2. Дискусія на теми:
  - Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади і авторитету в організації.
  - Регресивний розвиток керівника та управлінська деформація.
3. Написання есе на тему «Гендерна типізація стилів керівництва. Проблема статі в управлінні»

Практичне заняття 8. Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва

1. Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера. Сутність поняття стилю керівництва.
2. Класична типологія стилів керівництва.
3. Багатовимірні моделі стилів керівництва.
4. Організаторські здібності.
5. Психологічна типологія лідерів.
6. Деструктивна й термінаторна поведінка керівника.
7. Психологічні особливості національних систем керівництва.

Практикум:

1. Проведення тестування «Толерантність керівника».
2. Вибір оптимального стилю керівництва: ситуаційний підхід.
3. Проведення тестування «Який у вас стиль керівництва?»

Підготовка презентацій на теми (на вибір):

1. Активна взаємодія з підлеглими як вираження жіночого начала в менеджменті.
2. Чоловік-менеджер і «діловий» стиль керівництва.

Практичне заняття 9. Психічне здоров'я менеджера

1. Проблема фізичного і психічного здоров'я, професійне довголіття.
2. Інформаційна структура здоров'я.

3. Концепція «психології відносин».
4. Фактори впливу на психічне здоров'я керівника.
5. Професійне вигорання.

Завдання:

1. Розглянути концепцію «Work-life balance».
2. Дослідити методи психодіагностики стану здоров'я особистості.

Психологія стресу.

Практикум:

1. Проведення тесту «Стресодіагностика: чи схильні Ви до стресу?»
2. Ознайомлення та відпрацювання технік релаксації та дихальних вправ.
3. Проведення вправи на розвиток емоційної інтелігенції (визначення та вираження власних емоцій, розуміння емоцій інших людей та ефективну комунікацію в стресових ситуаціях).

Підготовка презентацій на теми (на вибір):

1. Феномен психологічної резилентності.
2. Психологічні аспекти самоменеджменту.
3. Сучасні методики постановки та досягнення цілей.
4. Методи управління ресурсом активності та працездатності менеджера.
5. Таймменеджмент, як механізм збереження психічного здоров'я менеджера. Техніки таймменеджменту.

Практичне заняття 10. Соціально-психологічні параметри управління

1. Комунікативна природа управління.
2. Комунікативний потенціал особистості керівника.
3. Соціально-психологічне середовище організації.

Практикум:

1. Проведення командної гри «Формування моделі колективу, у якому панує сприятлива психологічна атмосфера». Розігрується гра, де учасники можуть відобразити типові комунікаційні ситуації, що виникають між керівником і підлеглими, колегами або зовнішніми контактами. Це допоможе розвинути навички активного слухання, ефективного спілкування та вирішення конфліктів.
2. Проведення групової дискусії з дослідження проблем соціально-психологічного середовища в організації, такі як вплив організаційної культури на комунікацію, співпрацю та мотивацію персоналу тощо.

Практичне заняття 11. Психологія ділового спілкування в управлінні

1. Феномен ділового спілкування і комунікативна компетентність.
2. Соціально-психологічна специфіка ділового спілкування в управлінській діяльності.
3. Перешкоди в комунікаціях
4. Зворотний зв'язок у процесі комунікації.
5. Етапи ділового спілкування.

6. Рольова поведінка в діловому спілкуванні.
7. Складання характеристики (стратегограма).
8. Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування.

Завдання:

1. Розглянути теорія трансакцій І.Берна.
2. Дослідити прийоми маніпулювання.

Підготовка презентацій на теми:

1. Ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія та каузальна атрибуція в діловому спілкуванні.
2. Візуально-психодіагностичні здібності керівника.
3. Нейролінгвістичне програмування по М. Еріксону.
4. Візуальна, аудіальна та кінестетична модальності досвіду.
5. Жести та пози спілкування.
6. Комунікативні бар'єри в спілкуванні.
7. Умови ефективної взаємодії в управлінському спілкуванні.
8. Дистанція в спілкуванні.

Практикум: проведення маніпулятивних ігор: «Сороконіжка», «Блазень гороховий», «Жертва неухважності», «Людина зі зв'язками», «Скандаліст», «Пацифіст», «Хитрий лис».

Практичне заняття 12. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання

1. Сутність і види конфліктів в організації.
2. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні.
3. Форми й типи поведінки людини в конфліктній ситуації.
4. Принципи і методи подолання конфліктів в управлінні.
5. Конфлікти в особистісно-емоційній сфері. Основні стилі поведінки при конфліктах (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення).
6. Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій.

Практикум:

1. Складення картографії конфліктів на конкретних прикладах.
2. Дискусія на тему: «Безконфліктне спілкування, як особливий вид комунікативної компетентності».
3. Розв'язання ситуаційних задач на тему «Конфліктогени». Питання до ситуації:
  - 1) У чому причина ситуації, що склалася?
  - 2) Які завдання вирішувало керівництво організації?
  - 3) У чому може полягати управління конфліктом і на якому рівні можливо його здійснення?

Практичне заняття 13. Психологія ділових переговорів

1. Методи, психологічні механізми і тактичні прийоми підготовки й ведення переговорів.
2. Класифікація типів співрозмовників.

3. Способи впливу на поведінку учасників наради.
4. Етнопсихологічні особливості учасників переговорного процесу.

Завдання:

1. Розгляд технологій, стратегій та тактик в переговорному процесі.
2. Психологічні аспекти підготовки та проведення нарад і зборів (мозкова атака, авторитарна нарада, послідовне узгодження рішення).

Практикум: розв'язання ситуаційної задачі, де моделюється переговорний процес.

Практичне заняття 14. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема

1. Актуальність психологічних аспектів управління кадрами.
2. Цілі і завдання психології управління людськими ресурсами.
3. Психологія планування людських ресурсів.
4. Психологічні особливості добору кадрів.
5. Оцінювання діяльності персоналу

Завдання: знайти способи підвищення культури персоналу організації.

Практикум:

1. Створення карти компетентності професії (професія на вибір).
2. Розгляд метапрограмного інтерв'ю під час співбесіди.
3. Ознайомлення із інструментами перевірки компетенцій співробітника на основі методу «три плюси і три мінуси» (С. В. Іванова)
4. Вивчення форми оцінки «360» для керівників підрозділу.
5. Розгляд опитувальника за методом «360 градусів».

Практичне заняття 15. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів

1. Проектування освіти і навчання.
2. Психологічні чинники ефективності навчання.
3. Комунікативна підготовка персоналу.
4. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.

Написати есе на тему: «Необхідність розвитку м'яких навичок та критичного мислення менеджера».

Завдання: розглянути форми підготовки та навчальні платформи розвитку менеджерів

Практичне заняття 16. Психологічне консультування персоналу організації

1. Підвищення психологічної культури персоналу організації засобами консультування.
2. Психолого-акмеологічне консультування.
3. Етичні питання консультування.

Завдання: провести дискусію на тему: «Проблеми супротиву при психологічному консультуванні управлінців»

6. Рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів

Якість засвоєння студентами знань з психології управління значною мірою залежить від ступеня їхньої самостійності у навчанні. Тому особлива увага у професійній підготовці майбутніх спеціалістів сфери управління приділяється організації їхньої самостійної роботи. З цією метою до кожної навчальної теми підібрано різні за складністю завдання, запропоновано питання для самоконтролю.

У ході самостійної роботи здобувачі мають глибоко усвідомити основні проблеми психології управління, оволодіти системою необхідних знань і засвоїти базові уміння й навички їх творчого застосування у власній діяльності щодо розв'язання складних управлінських задач та прийняття рішень.

Розширенню професійного тезаурусу і психологічної компетентності здобувачів сприятиме самостійне опрацювання і конспектування ними основних понять, визначень та теоретичних положень з кожної теми. Результати цієї роботи перевірятимуться під час практичних занять, проміжного контролю та заліку.

Розподіл годин, відведених на самостійну роботу здобувачів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки	4	4
2.	Методологія і методи психології управління	4	4
3.	Особистість у психології управління	5	6
4.	Психологічна структура управлінської діяльності.	4	10
5.	Психологічний зміст функцій управління.	4	6
6.	Психологія організації в управлінні	4	10
7.	Психологія особистості керівника	5	4
8.	Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва	4	6
9.	Психічне здоров'я менеджера.	4	6
10.	Соціально-психологічні параметри управління.	4	10
11.	Психологія ділового спілкування в управлінні	4	6
12.	Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання	4	10
13.	Психологія ділових переговорів.	4	10
14.	Управління людськими ресурсами як психологічна проблема.	4	6
15.	Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів.	4	8
16.	Психологічне консультування персоналу організації.	4	8
	Всього	66	114

Одним із видів результатів самостійної роботи є реферат. Він передбачає доповідь на певну тему, що включає огляд відповідних літературних та інших джерел або виклад змісту самостійно проведеної здобувачем наукової роботи.

Важливо зазначити, що реферат охоплює не лише висвітлення відповідної інформації, але й виявлення ставлення до неї того, хто реферує ці джерела.

Вимоги до оформлення рефератів

1. Структура реферату:
  - титульна сторінка (з вказаними – темою, прізвищем автора, факультету і кафедри, де вчиться студент, прізвищем і регаліями викладача);
  - зміст реферату;
  - вступ (актуальність проблеми та ступінь її розробленості);
  - основна частина;
  - висновки, рекомендації;
  - список використаної літератури (оформлення згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»).
2. Обсяг реферату – 6-10 сторінок друкованого тексту (формат А4). Шрифт 14 пт Times New Roman, 1,5 інтервал.

Тематика рефератів

1. Психо-соціальні характеристики керівника, який тяжіє до авторитаризму.
2. Основні розбіжності в антропологічних поглядах класиків та неокласиків менеджменту.
3. Основні тенденції у розвитку трудового колективу як команди.
4. Психологічне підґрунтя контролюючої функції менеджера.
5. Психо-соціологічна характеристика суб'єктів, які схильні до конфліктів.
6. Психологічні основи організації праці та її безпеки.
7. Особливості управління персоналом на етапах розвитку трудового колективу.
8. Психологія стратегічного управління
9. Психологічні бар'єри нововведень в організації.
10. Характерні риси основних стилів поведінки при конфліктах (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення).
11. Вплив конфліктів в особистісно-емоційній сфері на продуктивність праці.
12. Психологічні умови успіху на переговорах.
13. Значення міміки та жестикуляції в процесі спілкування
14. Дайте оцінку механізмам групового впливу.
15. Знання, уміння та навички, необхідні сучасному керівникові.
16. Вимоги до особистісних характеристик керівників.

7. Індивідуальні завдання

При вивченні дисципліни «Психологія управління» здобувачам ВО запропоновано виконувати наступні індивідуальні завдання:

- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- розв'язування та складання ситуативних задач різного рівня з теми (модуля) або курсу;
- участь в науково-практичних конференціях, або публікація статей на тематику згідно плану курсу;
- написання авторського есе;
- створення презентацій на задану тему.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) включає додаткову роботу здобувача протягом навчального семестру. Метою ІНДЗ є самостійне детальне дослідження окремих проблем функціонування та розвитку психологічних аспектів управління, вивчення оптимальних методів для організації ефективної роботи менеджерів, удосконалення методичних та практичних підходів в області психології праці, а також систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувача з дисципліни, розвиток навичок самостійної роботи.

ІНДЗ з дисципліни «Психологія управління» передбачає написання здобувачами науково-пошукових робіт, підготовку повідомлень та презентацій, аналітичний огляд наукових публікацій за заданою тематикою, підготовку матеріалів до науково-практичних студентських конференцій.

Написання науково-пошукової роботи або презентації створює для здобувача можливість самостійно досліджувати інформаційні джерела, в яких висвітлюються проблеми впровадження у господарську практику, узагальнювати представлену інформацію та виділяти основне, вивчати і давати оцінку основним проблемам, шукати шляхи та висловлювати пропозиції щодо їх подолання.

Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за заданою тематикою розвиває навички самостійної науково-дослідної та практичної роботи, дозволяє здобувачу критично проаналізувати погляди різних науковців на певну проблему, узагальнити опрацьовані дані, висловити та обґрунтувати власну точку зору на вирішення проблеми, що загалом сприяє розвитку та поглибленню у здобувача наукового і практичного інтересу до майбутньої професійної діяльності.

Здобувачі, що бажають прийняти участь у науковій роботі, можуть підготувати *матеріали для участі у науково-практичних студентських конференціях*. Для самостійної роботи пропонується написання тез доповіді або наукової статті для здобувачів, які зацікавлені у поглибленому вивченні дисципліни.

Орієнтовна структура індивідуальних навчально-дослідних завдань для здобувачів:

- вступ (зазначається тема, мета та завдання роботи);
- теоретичне обґрунтування (виклад базових теоретичних положень, законів, принципів тощо, на основі яких виконується завдання);
- основні результати роботи та їх обговорення (подаються статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо);

- висновки;
- список використаних джерел.

Теми індивідуальних завдань

1. Методи досліджень в психології управління.
2. Психологічні особливості гуманізації управління.
3. Психологічне підґрунтя контролюючої функції менеджера.
4. Психологічні аспекти прийняття рішень
5. Психологічні методи у мотиваційній діяльності менеджера.
6. Психологічні основи організації праці та її безпеки.
7. Психологія адміністраторської діяльності (адаптація персоналу до організації; атестація; планування кар'єри).
8. Аналіз стилів лідерства.
9. Сутнісні риси управлінської діяльності в екстремальних ситуаціях.
10. Вербальні та невербальні способи комунікації.
11. Культура слухання як активна діяльність.
12. Значення міміки та жестикуляції в процесі спілкування.
13. Використання технологій НЛП в комунікації.
14. Вплив конфліктів в особистісно-емоційній сфері на продуктивність праці.
15. Сутність та стадії згуртованості колективу.
16. Ефект синергії у трудовому колективі.
17. Психологічні умови успіху на переговорах.
18. Психічна структура особистості.
19. Психологічні особливості сприйняття, переробки інформації та проблеми оптимізації її надання.
20. Психологічні особливості національних систем керівництва.
21. Сутність феномену взаємозалежності успіху в діяльності від психічного стану особистості.
22. Медіація, як технологія вирішення конфліктів.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни «Психологія управління» застосовуються наступні методи:

- словесні (лекції, бесіди);
- наочні, під час лекцій (інформаційних, аналітичних, проблемних) та практичних занять, в тому числі з використанням мультимедійного забезпечення та інших ТЗН;
- практичні, під час виконання практичних робіт, задач, вправ;
- інтерактивні методи навчання під час проведення опитування, аналізу практичних ситуацій, дискусії, мозкового штурму, ділових ігор, розгляду кейс-стаді
- інноваційні, зокрема проектно-дослідницький метод; інтегровані методи; заняття із використанням ІКТ. Застосовуються наступні інформаційно-

комунікаційні технології та діджитал-інструменти: цифрові інструменти Google, програмні продукти від Microsoft, програмне забезпечення для проведення опитувань Kahoot, Mentimeter, хмарний презентаційний сервіс Canva, он-лайн дошка Padlet.

- методи дистанційного навчання за допомогою платформ: Moodle та Zoom.

9. Критерії та засоби оцінювання

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимум 100 балів, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів. По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Критерії та засоби оцінювання здобувачів під час вивчення дисципліни «Психологія управління»

Протягом семестру здобувач може отримати max. 100 балів: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів.

Дисципліна «Психологія управління» передбачає проведення двох модульних контролів:

Змістовний модуль 1. «Теорія психології управління», що включає наступні теми:

1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні. Еволюція психолого-управлінської думки
2. Методологія і методи психології управління
3. Особистість у психології управління
4. Психологічна структура управлінської діяльності
5. Психологічний зміст функцій управління
6. Психологія організації в управлінні

Змістовний модуль 2. «Психологічні особливості управлінця» по таким темам:

1. Психологія особистості керівника
2. Стиль та соціально-психологічні проблеми керівництва
3. Психічне здоров'я менеджера.
4. Соціально-психологічні параметри управління.
5. Психологія ділового спілкування в управлінні
6. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання
7. Психологія ділових переговорів.
8. Управління людськими ресурсами як психологічна проблема.
9. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів.
10. Психологічне консультування персоналу організації.

По поточному контролю здобувач може набрати бали за активність на лекційних та практичних заняттях, виявлення рівня підготовки здобувачів із зазначеної теми під час опитування, тестування, презентації індивідуальних завдань, вирішення практичних задач та кейсів.

Таблиця 1

Мінімальні та максимальні порогові встановлення максимальної кількості балів для конкретних видів робіт

Види робіт	Мінімальний поріг	Максимальний поріг
Відповіді на теоретичне питання під час поточного опитування	Не оцінюється	3 бали
Розв'язання практичних вправ	1 бал	3 бали
Написання есе	1 бал	12 балів
Участь в груповій роботі	1 бал	5 балів
Виступ з доповіддю/презентацією	1 бал	5 балів
Тести	0,5 балів	3 бали

Таблиця 2

Оцінювання видів робіт під час поточного оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів під час поточного оцінювання	Максимальна кількість балів за один вид робіт	Орієнтовна кількість робіт, яку має виконати здобувач аби отримати максимальну кількість балів за поточним оцінюванням при оцінюванні кожного виду робіт максимальною кількістю балів	В тому числі розподіл за рубіжними контролями, враховуючи розподіл балів	
				I	II
1	2	3	4	5	6
Поточне опитування	21	3	7 відповідей	12 балів	9 балів
Розв'язування практичних вправ	6	3	3 заняття	3 бали	3 бали
Тестування	36	3	12 тестів	18 балів	18 балів
Есе	12	12	1 есе	12 балів	
Підготовка усних доповідей та презентації	15	5	3 усні доповіді з презентаціями	5 балів	10 балів
Групова робота	10	5	2 групові роботи		10 балів

1	2	3	4	5	6
Разом	100 балів			50 балів	50 балів

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, тестовий контроль.

Форма підсумкового контролю: залік.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Перелік питань, що виносяться на залік

1. Сутність, роль та принципи психологічного підходу в управлінні.
2. Розвиток психолого-управлінської думки в Україні.
3. Значення людського чинника в управлінні організацією.
4. Вихідні принципи психологічного підходу в управлінні.
5. Предмет, об'єкт і завдання психології управління.
6. Структура, функції та основні категорії психології управління.
7. Методологія і методи психології управління.
8. Психологічні теорії особистості.
9. Психологія особистості З. Фрейда.
10. Біхевіоризм – один із напрямків психології особистості.
11. Гуманістична психологія особистості.
12. Гештальтпсихологія особистості.
13. Когнітивний підхід до особистості.
14. Особистість в організації. Індивід, індивідуальність, особистість в управлінні.
15. Властивості особи та їх вияви в поведінці, діяльності, спілкуванні.
16. Взаємозалежність успіху в діяльності від психічного стану особистості.
17. Морально-психологічні засади управлінської діяльності.
18. Психологія професіоналізму управлінської діяльності.
19. Соціокультурний і етнопсихологічний контексти управлінської діяльності.
20. Психологічний зміст функцій управління.
21. Сутність, роль і місце організації в управлінні.
22. Соціально-психологічна характеристика організації.
23. Психологія відповідальності в організації.
24. Психологія управління нововведеннями в організації.
25. Психологічні риси особистості керівника, вимоги до нього як до лідера.
26. Психологічні ролі керівника. Психологічні типи керівників.
27. Детермінанти та механізми розвитку особистості керівника.

27. Класична типологія стилів керівництва. Вибір оптимального стилю керівництва: ситуаційний підхід.
28. Деструктивна й термінаторна поведінка керівника.
29. Проблема фізичного і психічного здоров'я, професійне довголіття.
30. Професійне вигорання.
31. Психологія ділового спілкування в управлінні.
32. Шляхи та способи розвитку компетенції у діловому спілкуванні.
33. Техніка і прийому спілкування.
34. Фазова динаміка бесіди та способи її реалізації.
35. Перешкоди в комунікаціях.
36. Зворотний зв'язок у процесі комунікації.
37. Рольова поведінка в діловому спілкуванні.
38. Ідентифікація, емпатія, атракція, рефлексія та каузальна атрибуція в діловому спілкуванні.
39. Візуальна, аудіальна та кінестетична модальності досвіду
40. Етнокультурні та етнопсихологічні особливості ділового спілкування.
41. Сутність і види конфліктів в організації. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні
42. Форми й типи поведінки людини в конфліктній ситуації. Принципи і методи подолання конфліктів в управлінні.
43. Конфлікти в особистісно-емоційній сфері. Основні стилі поведінки при конфліктах (конкуренція, співробітництво, компроміс, пристосування, ухилення).
44. Психологічні техніки профілактики конфліктних ситуацій.
45. Методи, психологічні механізми і тактичні прийоми підготовки й ведення переговорів.
46. Медіація.
47. Цілі і завдання психології управління людськими ресурсами.
48. Психологія планування людських ресурсів.
49. Психологічні особливості добору кадрів. Оцінювання діяльності персоналу.
50. Психологічні особливості, навчання та формування управлінських кадрів.
51. Психологічні чинники ефективності навчання.
52. Комунікативна підготовка персоналу. Психологічне забезпечення системи формування кадрів управління.
53. Психологічне консультування персоналу організації.

Критерії оцінки заліку:

- «зараховано» – здобувач вищої освіти має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.
- «не зараховано» – здобувач вищої освіти має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендовані джерела інформації:

Базова

1. Боковець В. В., Соколовська В. В. Управління конфліктними ситуаціями в роботі з персоналом. *Ефективна економіка*. 2020. № 10. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8244> (дата звернення: 25.07.2023).

2. Барабанов І.В., Андрєєва Т.Є., Гетьман О.О. Сучасний конфлікт-менеджмент : монографія. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 204 с.

3. Жавнерчик О.В. Психологія управління: Конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161с.

4. Кацавець Р.С. Психологія особистості. Навчальний посібник. Київ : Алерта. 2021. 134 с.

5. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

6. Постоян Т. Г. Психологія управління : навч. посібн. Одеса : Університет Ушинського, 2020. 195 с.

7. Психологія стресу та стресових розладів : навч. посіб. / О. Ю. Овчаренко. К. : Університет «Україна», 2023. 266 с.

8. Психологія управління. Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для денної форми навчання. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 70 с

9. Управління конфліктами та комунікаціями : навчально-методичний посібник для самостійного (дистанційного) вивчення дисципліни студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 073 «Менеджмент» / Держ. біотехн. ун-т ; Уклад. В.М. Нагаєв. Харків : КП «Міська друкарня», 2022. 64 с.

10. Managing Conflict and Negotiation. SAGE publishing : веб-сайт. URL: https://www.sagepub.com/sites/default/files/upm-binaries/58510_Nahavandi_Chapter_11_proof.pdf (дата звернення: 25.07.2023).

11. McConnon Shay & Margaret (2008). Conflict management in the workplace. 146 p.

12. Psychology of management : text of the lectures for students of all specialities of higher education establishments / Ed by Romanovsky A. G.; Gren' L.M., Knysh A. Ye. Kh. : NTU "KhPI", 2015. 116 p.

13. Self-Management: Time Management, Life Management and Personal Management (2013). 102 p.

Допоміжна

1. Кавиліна Г. К. Конфліктологія: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності: 012 Дошкільна освіта. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2021. 153 с.

2. Лугова В. М. Основи самоменеджменту та лідерства : навчальний посібник / В. М. Лугова, С. М. Голубєв. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 212 с.

3. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с.

4. Психологія управління та робота з персоналом в Національній поліції // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) для заочної форми навчання. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. 41 с.

5. Психологія управління: метод. реком. до лаборат. практик. / укл. Малімон Л.Я. Вид. 2., доп. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2020. 107 с.

6. HR-менеджмент : навч. посіб. / І. М. Сочинська-Сибірцева, А. О. Доренська, Т. В. Тушевська ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. – Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 278 с.

7. Gilbreth L.M. (2020). The Psychology of Management : New special edition. 2020. 233 p.

Інформаційні ресурси

1. Бюро примирення Ірини Калінської. URL: www.lawhelper.com.ua
2. Вирішення конфліктів в Україні та закордоном (Український центр порозуміння). URL: www.commonground.org.ua

3. Законодавство України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

4. Інтернет-портал для управлінців. URL: www.management.com.ua

5. Національна служба посередництва і примирення. URL: www.nspp.gov.ua

6. Портал управління змінами. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/>

7. Психологічний захист та його механізм. URL: www.horting.org.ua/note/1455

8. Сайт наукової бібліотеки «Буковина». URL: <http://buklib.net>

9. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

10. Український центр медіації. URL: www.kmbs.ua/storage/files/

_brochure.pdf

11. Українські підручники он-лайн. URL: <http://pidruchniki.ws>
International Security and Partnership Center, Центр міжнародної безпеки та партнерства. URL: www.ispc.org.ua